

Підсумок розділу 1 “Інформація навколо мене” Методичний коментар до уроку 11 “Пригадай і йди вперед”

На уроці — Підсумок теми “Інформація навколо мене”. Розв’язування практико-орієнтованих завдань за темою.

Навіщо нам потрібний підсумковий урок

Сьогодні підсумковий урок розділу 1 “Інформація навколо мене”. У Методичних рекомендаціях щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів закладів середньої освіти (затверджених наказом МОН України від 13.07.2021 № 813) зазначено, що *тематичні діагностувальні роботи з предмету вивчення інформатичної освітньої галузі зазвичай не проводять*, але хочеться поставити крапку, точніше, кому. Озирнутися назад — показати учням скільки корисного вони вже вивчили, скільки вміють, як зросли їхні знання, наскільки краще вони стали орієнтуватися в пошуку інформації, як уміють ловити фейки, працювати в різних комп’ютерних програмах, як багато знають про комп’ютерні мережі та цифрові пристрої тощо.

Ми прагнемо показати самим собі, що ми дізналися, чого цікавого навчилися. Ми маємо ще раз показати дітям, що здобуті знання знадобляться їм у житті. Діти розмірковують, що сподобалося, а що ні, що хочеться змінити, а що змінювати не варто.

Ми перевіряємо рівень знань і вмінь опосередковано, за допомогою завдань, які показують, як дитина може використати свої знання. Ми звертаємо увагу на те, як діти оцінюють процес навчання, на їхню зацікавленість, прагнення працювати в команді тощо.

Як можна провести підсумковий урок

Перетворіть урок на свято знань і налаштуйте дітей так, щоб їм було цікаво відповідати на запитання, щоб вони сприймали підсумок не як оцінювання, а як ще один сюрприз, цікаву форму роботи, навчальну гру тощо.

Ви можете провести квест, який кожна дитина може долати самостійно або ж у команді з однокласниками та однокласницями.

Це не означає, що підсумок буде несерйозним: просто ми обираємо цікаву дітям форму його проведення, створюємо ситуацію, коли діяльність захоплює, а для подолання труднощів виникає додаткова мотивація.

Спостерігайте, які завдання сподобалися дітям найбільше, про що, можливо, вони сперечалися, і поміркуйте над тим, щоб продовжити їх обговорення в подальшому — зробити їх темами проєктів, лепбуків, створити книжку, влаштувати виставку тощо. Це також важливо для розуміння, як діти сприйняли тему, як краще перейти до наступної, під яким кутом її розкривати.

Які ж завдання можна дати на уроці-підсумку?

Перший варіант. Якщо діти захопилися мініпроєктом “Комахи України”, який виконували [минулого уроку](#), можна продовжити працювати над ним, адже проєкт охоплює багато тем розділу (пошук інформації, перевірка на достовірність, створення презентації тощо). Але в такому разі його треба розширити: запропонувати дітям створити інфографіку про комаху, мінікнижечку про комах, знайти або зробити власні фото, вигадати й гарно

оформити історії про комах, знайти вірші про них, провести у класі опитування про те, яка комаха найбільше зацікавила, зібрати додаткову інформацію саме про цю комаху та розповісти цікавинки в класі.

Другий варіант. Використати завдання з підручника на с. 31-32. Запропонувати дітям розв'язати кілька завдань на вибір чи спробувати розв'язати якомога більше завдань. Наприкінці цього уроку або ж на наступному можна обговорити, хто як виконав завдання, відповісти на всі запитання дітей, з'ясувати, які помилки могли виникнути тощо.

Третій варіант. Скористатися підсумковим опитувальником до розділу 1 “Інформація навколо мене”, який створено у Google Forms.

Четвертий варіант. Влаштувати підсумкову вікторину (для цього треба завчасно дати дітям завдання підготувати каверзні запитання за матеріалом розділу), запропонувати дітям скласти кросворди, а потім обмінятися ними і розв'язувати, використати онлайн-завдання “[Підсумковий самооцінник — розділ 1](#)” або ж скомбінувати завдання з уже запропонованих варіантів.

Підсумковий опитувальник

Окремо зупинимося на [підсумковому опитувальнику](#), щоб з'ясувати, яку інформацію нам можуть дати відповіді на його запитання. Одразу зазначимо, що ви отримуєте опитувальник, який можете відредагувати так, як вважаєте за потрібне, пристосувавши його до своїх потреб та особливостей ваших учнів.

Діти можуть відповідати на запитання опитувальника — в електронному вигляді чи друкованому — завчасно, до підсумкового уроку. Тоді на уроці ви зможете обговорити відповіді на певні запитання, можна це робити навіть з батьками, щоб показати їм успіхи дітей. Який варіант обрати — залежить тільки від вас.

Розглянемо, як можна аналізувати відповіді учнів на запитання опитувальника.

Чи варто наполягати, щоб діти зазначали своє ім'я?

Не варто. Адже нам потрібні щирі відповіді, чесна й відверта розмова з дітьми. Це питання довіри між педагогом, учнями та батьками. Якщо діти довіряють педагогові, упевнені, що педагог справді виконає свої обіцянки, знають, що батьки не сваритимуть за погані відповіді, то дитина відрекомендується так, щоб було зрозуміло, хто саме відповідав на запитання.

Тож певні висновки можна робити вже з першої відповіді.

Знання і практика

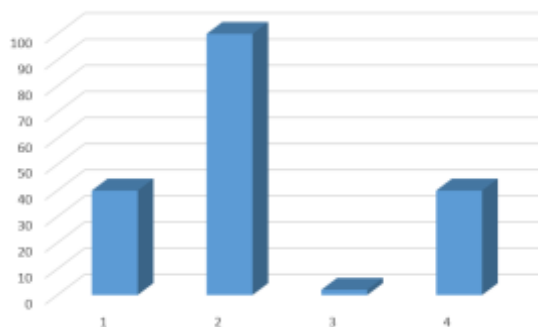
Частина запитань опитувальника добре інтегруються з першими темами курсу “Я досліджую світ”. Ми перевіряємо, наскільки добре учні засвоїли знання, наскільки вміло їх використовують у життєвих ситуаціях.

Під час обговорення відповідей на запитання “Яку інформацію на етикетці ти вважаєш найважливішою, коли вирішуєш, яке молоко купити?” варто з'ясувати з дітьми, для яких продуктів термін придатності суттєвий, а для яких — не дуже, адже вони можуть довго зберігатися.

Обговорюючи завдання “У тебе є 5 системних блоків, 3 екрани, 10 клавіатур, 3 миші та 2 килимки для мишок. Тобі треба зібрати якомога більше працездатних комп’ютерів. Скільки комп’ютерів ти можеш зібрати?”, зверніть увагу на те, що є два правильних розв’язки: 3 комп’ютери — повний комплект необхідних складників і 5 комп’ютерів, які можуть нормально працювати, адже комп’ютер може працювати і без екрана (сервер — один з прикладів).

Наступні два запитання “Що може бути джерелом інформації про далеке минуле для вчених (для тебе)?” допомагають також з’ясувати, чи розуміє дитина, що для різних людей інформація має бути подана по-різному. Наприклад, старовинна книга може бути джерелом інформації про далеке минуле для вченого, але учень або учениця 4 класу не зможе її навіть прочитати. Під час обговорення відповідей можна запропонувати дітям додати власні джерела інформації.

Завдання “Познач кругову діаграму, яка може описувати результати того самого опитування, що і стовпчикова” нагадує дітям, що одну й ту саму інформацію можна подавати різними способами.

Правильна відповідь лише одна — ця діаграма. Адже якщо ми уважно придивимося до стовпчикової діаграми, то помітимо, що 2 стовпчики однакові, один дуже низенький, ще один набагато вищий за решту. Саме такий вигляд мають і сектори круга на цій діаграмі.

Цю діаграму найпростіше виключити, адже на стовпчиковій діаграмі подається інформація про чотири варіанти відповідей (4 стовпчики), а от секторів у круговій діаграмі лише три.

На цій діаграмі не таке, як на стовпчиковій, співвідношення секторів — два однакові та два маленькі сектори, а сектору, який би відповідав найвищому стовпчику, немає.

На цій діаграмі співвідношення теж не таке, як на стовпчиковій. Адже круг поділений на чотири однакових сектори.

Виконуючи завдання “Напиши 3 слова, якими, на твою думку, можна найточніше пояснити, що таке фейк”, діти можуть написати слова *омана, обман, неправда, підробка* тощо. Ми не просимо дітей дати визначення, яке, до речі, може бути просто зазубреним, а просимо написати слова, які показують ключові особливості фейків. Ці слова можуть бути

різними, та головне, щоб діти зрозуміли: фейк — це не випадкова помилка, а спланований обман, який часто поширюється з недобрими намірами.

Часові межі опитування не дають змоги перевіряти фейки в інтернеті, тому завдання “Роздивись уважно світлини. Познач ті, які, на твою думку, є фейками” передбачає не точну відповідь, а припущення.

Підсумки теми й погляд у майбутнє

Останній блок запитань дає змогу прислухатися, що обговорюють діти вдома з батьками, побачити, наскільки учні зацікавилися курсом “Інформатика”, визначитися, чи треба коригувати траєкторію навчання, і як саме.

Запитання “Чи важливо, на твою думку, уважно ставитися до того, що розповідаєш іншим, і не розповсюджувати фейки?” продовжує попередню розмову про фейки, але тут вже інший нюанс. Ми перевіряємо, чи вдалося розповісти про фейки так, щоб діти зрозуміли: фейки — це не жарт, ми маємо думати, про що і як саме розповідаємо іншим, і не вводити людей в оману. Адже різні люди можуть ставитися до фейків по-різному: хтось зрозуміє, що це неправда, хтось подумає, що це жарт, а хтось налякається і ще й налякає багатьох людей. Якщо ми бачимо, що діти ще не ставляться до фейків серйозно, то плануємо порушити цю тему й на наступних уроках саме під таким ракурсом, акцентуючи увагу на шкоді фейків.

Наступні запитання дадуть нам змогу з’ясувати, наскільки сподобалися дітям уроки інформатики.

- Наскільки тобі сподобалися уроки розділу “Інформація навколо мене”?
- Що саме тобі сподобалося чи не сподобалося? Обіцяю, це знатимемо тільки я і ти.
- Пригадай, про що саме з вивченого в розділі “Інформація навколо мене” ти найбільше розповідав / розповідала вдома.
- Чи здогадуєшся ти, що будемо досліджувати в наступному розділі?

Звісно, якщо уроки дітям не подобаються, якщо ми не торкаємося цікавих дітям тем, то вони не будуть їх обговорювати в позаурочний час (це ми можемо побачити на перервах) і не розповідатимуть про них удома. І, звичайно, якщо перший розділ зацікавив, то дитина захоче підглянути, щоб дізнатися, про що буде наступний, або ж чекатиме сюрпризу!

Тому в опитувальнику ми ставимо не лише прямі запитання про те, чи сподобалися дітям уроки, а й опосередковані. Це також дає змогу перевірити, чи відповідально діти ставилися до відповідей або ж, можливо, не хотіли з певних причин говорити правду. Якщо дитина дасть високу оцінку урокам інформатики у відповіді на перше запитання, а потім не зможе пригадати, що саме розповідала вдома про уроки з інформатики і не захотіла подивитися, що буде далі (ну, хіба що, чекає сюрпризу), то можуть виникнути сумніви щодо щирості відповіді на перше запитання.

Зверніть увагу на те, що на запитання “Яка з цих сторінок підручника тебе найбільше здивувала?” можуть бути різні відповіді. Вони покажуть, чи вміють діти визначати пріоритети, чи, можливо, просто вибирають усе про всяк випадок. А можливо, “інформатика” — їхній улюблений предмет. Тож відповідь на це запитання допоможе зрозуміти,

на що варто звернути увагу, а з'ясувати справжню причину допоможе педагогічна майстерність.

Відповідь на запитання “Наскільки тобі сподобалося працювати над презентацією та онлайн-дошкою в групі?” розкаже педагогу не лише про зацікавленість процесом створення презентацій, а й про вміння та бажання працювати у групі. Надалі можна у швидких опитуваннях поставити дітям пряме запитання “Вам більше подобається створювати презентацію у групі чи самостійно?” і вирішити, як будувати надалі роботу з дітьми. Можливо, дітям, які хочуть працювати самостійно, варто частіше давати таку змогу.

А от відповідь на запитання “Як гадаєш, що з вивченого в розділі тобі найбільше знадобиться у житті?” розкаже і про розуміння дітьми можливостей використання набутих знань і вмінь на практиці, і про зацікавленість у подальшому. Адже, якщо діти не бачать, навіщо їм потрібні знання, то уроки стають їм не цікавими.

Наступне завдання “Напиши, будь ласка, одне своє побажання щодо проведення уроків інформатики надалі” допоможе з'ясувати бажання дітей і поміркувати над плануванням наступних уроків: можливо, варто внести певні зміни, або з кимось попрацювати окремо, або ж давати деяким дітям інші завдання (легші або ж складніші). Покажіть дітям, що уважно ставитеся до їхніх бажань: виконайте все, що можете.

Робота з комп'ютером

Запропонуйте дітям створити спільну презентацію про те, що їм найбільше запам'яталося протягом вивчення теми “Інформація навколо нас”.

Діти можуть працювати у програмі створення презентацій PowerPoint або в онлайн-редакторі презентацій Google Slides — кожен / кожна створюють по слайду і з допомогою вчителя об'єднують їх у спільну презентацію.

Такий мініпроект допоможе неформально дізнатися, які форми роботи найефективніші у вашому класі, що справило на дітей найбільше враження, а що пройшло не так помітно, і якщо це важливий матеріал, то варто ще раз обговорити його з дітьми.

Сертифікат про проходження першого рівня курсу “Інформатика”

Пропонуємо щоразу після завершення розділу видавати дітям відповідні [сертифікати](#), на яких вони самі мають оцінювати свої успіхи. З одного боку — це неабияка цікавинка для дітей, нагорода за успішне навчання, з іншого — самооцінювання, момент поміркувати про свої успіхи та можливість їх поліпшити.

Наприкінці навчального року в дітей буде чотири сертифікати, і вони бачитимуть, що їм вдалося, а над чим треба ще працювати.